

45. Čo hovorí Filipovo evanjelium?

Štyridsiatapiata z 54 otázok o Ježišovi Kristovi a Cirkvi, na ktoré odpovedá tím profesorov histórie a teológie z Navarskej univerzity.

19.12.2023

Ide o spis obsiahnutý v 2. kódexe zbierky kódexov Nag Hammádí (NHC), ktorý sa teraz nachádza v koptskom múzeu v Káhire. Nemá nič spoločné s „Filipovým evanjeliom“, ktoré cituje svätý Epifanius, ktorý hovorí, že ho používali niektorí

heretici z Egypta, ani s tým, ktoré spomínajú iní cirkevní spisovatelia ako manichejské.

Spis z Nag Hammádí (NHC II 51,29-86,19) je na konci nazvaný „Evanjelium podľa Filipa“, hoci v skutočnosti to nie je ani evanjelium (nerozpráva o živote Ježiša) ani jeho text nie je prezentovaný ako Filipov. Tento názov je neskorším dodatkom k pôvodnému textu, pravdepodobne bol doplnený v gréčtine okolo 3. storočia, na základe výroku pripisujúcemu sa tomuto apoštolovi, že tesár Jozef vyrobil kríž zo stromov, ktoré sám zasadil (91).

Dielo obsahuje asi sto viac či menej prepracovaných myšlienok bez akejkoľvek nadväznosti. Sedemnást z nich sa tu prezentuje ako Pánove výroky, z ktorých deväť pochádza z kánonických evanjelií a zvyšok sú nové výroky. Vo väčšine prípadov ide o vety odpísané zo skorších zdrojov,

ktoré majú homiletický alebo katechetický charakter. Odrážajú zvláštnu gnostickú náuku, hoci sa čiastočne podobá učeniu iných gnostických heretikov, napríklad valentiniánov.

Teda:

a) chápanie nebeského sveta (Pleroma) utvoreného vo dvojiciach: Otec a vyššia Múdrost', Kristus a Duch Svätý (chápaný v ženskom rode) a Spasiteľ a nižšia Múdrost', z ktorej pochádza materiálny svet,

b) rozlišovanie rôznych Kristov, vrátane Ježiša v jeho pozemskej podobe,

c) poňatie spásy ako spojenia duše (ženského prvku človeka) s anjelom z Pleromy (mužského prvku) už na tomto svete,

d) rozlišovanie medzi duchovnými ľuďmi (pneumatikoi), ktorí toto

spojenie dosiahnu, a psychickými a telesnými alebo materiálnymi ľuďmi, ktorí ho dosiahnuť nemôžu.

Najviac priťahuje pozornosť k tomuto evanjeliu to, čo sa v ňom hovorí o Ježišovi a Márii Magdaléne. Je opisovaná ako Kristova „partnerka“ (36) a hovorí sa tu, že „ju Pán niekoľkokrát pobožkal (na tvár)“, pretože ju miloval viac než všetkých apoštolov (59). Tieto výrazy, ktoré by sa na prvý pohľad mohli zdať erotickými, sa používajú preto, že Magdaléna nadobudla dokonalosť, ktorá je vlastná gnostikom, a prišla k svetlu, lebo jej ho udelil sám Kristus.

Podobne je to, keď hovoríme o „svadobnej komnate“ ako o sviatosti – alebo doslova o tajomstve –, ktorá je vyvrcholením krstu, pomazania, eucharistie a vykúpenia. Obraz manželstva sa používa ako symbol spojenia duše a anjela v tejto sviatosti „svadobnej komnaty“.

Vo Filipovom evanjeliu táto sviatosť predstavuje nadobudnutie pôvodnej jednoty človeka už na tomto svete, ktorá vyvrcholí v nebeskom svete, ktorý je pre autora tou skutočnou „svadobnou komnatou“.

Gonzalo Aranda

---

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/45-co-hovori-filipovo-
evanjelium/](https://opusdei.org/sk-sk/article/45-co-hovori-filipovo-evanjelium/) (13.12.2025)